

SMERNICA č. 12/2026
o vnútornom kontrolnom systéme

v Historickom ústave Slovenskej akadémie vied,
verejnej výskumnej inštitúcii,
sídlo: Klemensova 2522/19, 811 09 Bratislava, IČO: 00166944

Článok I
Všeobecné ustanovenia a účel smernice

- (1) Táto Smernica o vnútornom kontrolnom systéme (ďalej len „smernica“) je interným predpisom Historického ústavu SAV, v. v. i., vydaným v súlade s **Opatrením Predsedníctva Slovenskej akadémie vied** o vydaní vzorového: „*Súboru odporúčaných smerníc a predpisov pre verejné výskumné inštitúcie v zakladateľskej pôsobnosti Slovenskej akadémie vied*“, [Uznesenie č.151.C: Predsedníctvo SAV/2025, Opatrenie predsedu SAV č. 06313/2025 zo dňa 24. novembra 2025].
- (2) Účelom tejto smernice je popísať komplexný rámec vnútorného kontrolného systému VVI, ktorý zabezpečuje dodržiavanie zákonov, hospodárnosť, efektívnosť, účelnosť a účinnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami a majetkom inštitúcie.
- (3) V rámci vnútorného kontrolného systému VVI vykonáva finančnú kontrolu v súlade so zákonom č. 357/2015 Z. z.. finančná kontrola zahŕňa systém vnútorných kontrol súvisiaci s finančným riadením a riadením rizík zameraným na overenie každej finančnej operácie pred jej uskutočnením a priebežne po celý čas jej trvania. Ide o súhrn činností zabezpečujúcich overovanie dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a overovanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti finančných operácií alebo ich častí pred ich uskutočnením, v ich priebehu a až do ich konečného vysporiadania, zúčtovania, dosiahnutia a udržania výsledkov a cieľov finančných operácií alebo ich častí.
- (4) Základné pojmy¹:**
 - a) **Finančným riadením** sa rozumie súhrn postupov organizácie pri riadení rizík, zodpovednom plánovaní, rozpočtovaní, použití, účtovaní, finančnej kontrole, ktorého cieľom je hospodárne, efektívne, účinné a účelné využívanie financií organizácie a verejných zdrojov.
 - b) **Finančnou kontrolou** sa rozumie súhrn činností zabezpečujúcich overovanie dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a overovanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti finančných operácií alebo ich častí pred ich uskutočnením, v ich priebehu a až do ich konečného vysporiadania, zúčtovania, dosiahnutia a udržania výsledkov a cieľov finančných operácií alebo ich častí.
 - c) **Finančnou operáciou** alebo jej časťou je príjem, poskytnutie alebo použitie verejných financií hotovostne alebo bezhotovostne, právny úkon alebo iný úkon majetkovej povahy.

¹ § 2 písm. a), b), d), e), h), i), j), p) q) zákona č. 357/2015 Z. z.

- d) **Časťou finančnej operácie** je súvisiaca operácia, ktorá nadväzuje na predošlú finančnú operáciu s charakterom v zmysle Čl. I ods. 4 písm. c) Smernice.
- e) **Verejnými financiami** sú finančné prostriedky podľa osobitného predpisu,²⁾ finančné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na základe medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, finančné prostriedky z rozpočtov členských štátov Európskej únie a finančné prostriedky z rozpočtov iných štátov ako členských štátov Európskej únie určené na financovanie alebo spolufinancovanie programov Európskej únie; verejnými financiami sú aj vlastné finančné prostriedky osoby určené na financovanie programov realizovaných na základe medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, alebo určené na spolufinancovanie programov Európskej únie,
- f) **Povinnou osobou** sa rozumie spravidla orgán verejnej správy, jeho vnútorný organizačný útvar a osoba, ak sa u nich vykonáva alebo sa má vykonať finančná kontrola na mieste.
- g) **Orgánom verejnej správy** je subjekt verejnej správy podľa osobitného predpisu (§ 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z.) právnická osoba, prostredníctvom ktorej sa poskytujú verejné financie.
- h) **Prizvanou osobou je zamestnanec iného orgánu**, zamestnanec právnickej osoby, cudzinec a iná fyzická osoba, ak ich orgán verejnej správy prizval na vykonanie finančnej kontroly na mieste na základe prizvania štatutárom organizácie.
- i) **Zamestnancom je** fyzická osoba v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu definovaná v Organizačnom poriadku organizácie alebo osoba vykonávajúca činnosť mimo pracovného pomeru (tzv. dohodár).
- j) **Riadením rizík** opakujúci sa proces navzájom previazaných činností, ktorých cieľom je riadiť potenciálny vznik rizika, teda obmedziť pravdepodobnosť výskytu rizika alebo znížiť jeho vplyv s cieľom predchádzať nepriaznivým výsledkom či negatívnym javom v činnosti orgánu verejnej správy a zamedziť vzniku nezrovnalostí a podvodom.
- k) **Rizikom** je pravdepodobnosť výskytu udalosti s nepriaznivým vplyvom na splnenie určených cieľov a úloh.
- (5) Cieľom smernice je predchádzať nezákonným, nehospodárnym, neefektívnym a neúčelným operáciám, chrániť majetok pred stratou a zneužitím, a zabezpečiť správnosť, úplnosť, preukaznosť a včasnosť účtovných záznamov a informácií.
- (6) Vnútorný kontrolný systém VVI sa riadi touto smernicou a platnou legislatívou Slovenskej republiky, najmä:
- Zákonom č. 357/2015 Z. z. **o finančnej kontrole a audite** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 - Zákonom č. 243/2017 Z. z. **o verejnej výskumnej inštitúcii** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, najmä o povinnej finančnej kontrole a § 16 ods. 2 o zodpovednosti riaditeľa za hospodárenie a nakladanie s majetkom VVÚ.
 - Zákonom č. 431/2002 Z. z. **o účtovníctve** v znení neskorších predpisov, najmä § 8 ods. 4 o zodpovednosti za správne vedenie účtovníctva, § 10 ods. 1 o formálnej a vecnej správnosti účtovných dokladov a § 31 o archívnej hodnote účtovných záznamov.

- Zákonom č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Opatrením MF SR zo 14.11.2007 č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- Ďalšími súvisiacimi všeobecne záväznými právnymi predpismi SR a internými predpismi VVI a zakladateľa SAV.

Článok II

Základné princípy vnútorného kontrolného systému

- (1) **Zodpovednosť:** Jasné stanovenie kompetencií a zodpovedností za vykonávanie finančnej kontroly na všetkých úrovniach riadenia, od riaditeľa až po jednotlivých zamestnancov zapojených do finančných operácií. Riaditeľ VVI nesie celkovú zodpovednosť za hospodárenie a nakladanie s majetkom VVI a za funkčnosť vnútorného kontrolného systému.
- (2) **Kontrolné činnosti:** Integrované postupy overenia každej finančnej operácie pred jej uskutočnením a priebežne po celý čas jej trvania.
- (3) **Riadenie rizík:** Pravidelná identifikácia, analýza, hodnotenie, monitorovanie a zmierňovanie rizík, ktoré môžu ohroziť plnenie cieľov VVI v oblasti hospodárenia a finančného riadenia.
- (4) **Informácie a komunikácia:** Zabezpečenie včasného a spoľahlivého toku informácií pre potreby riadenia a kontroly.
- (5) **Monitorovanie a hodnotenie:** Pravidelné prehodnocovanie účinnosti a efektívnosti nastavených kontrolných mechanizmov a ich prispôsobovanie meniacim sa podmienkam.

Článok III

Zodpovednosti a úlohy v rámci vnútorného kontrolného systému

- (1) **Riaditeľ VVI:**
 - a) Zodpovedá za vytvorenie a udržiavanie funkčného vnútorného kontrolného systému vo VVI.
 - b) Určuje a prideluje zodpovednosti za vykonávanie finančnej kontroly.
 - c) Zabezpečuje prijímanie nápravných opatrení na základe zistených nedostatkov.
- (2) **Vedúci organizačných útvarov/projektov:**
 - a) Zodpovedajú za výkon finančnej kontroly v rozsahu ich pôsobnosti a za dodržiavanie interných predpisov.
 - b) Zabezpečujú, aby všetky operácie v ich pôsobnosti boli oprávnené, reálne, účelné a hospodárne.
- (3) **Osoba/útvár zodpovedný za účtovníctvo (napr. hlavný účtovník):**
 - a) Zodpovedá za správne a úplné vedenie účtovníctva a za jeho preukaznosť.

- b) Vykonáva kontroly správnosti a úplnosti účtovných záznamov a dokladov.
- c) Poskytuje informácie pre potreby finančnej kontroly a auditu.

(4) Všetci zamestnanci VVI:

- a) Sú povinní oboznámiť sa s touto smernicou a ďalšími internými predpismi.
- b) Sú povinní dodržiavať stanovené kontrolné postupy pri všetkých činnostiach.
- c) Sú povinní nahlasovať zistené nedostatky alebo pochybnosti.

(5) Prizvané osoby:

- a) Sú povinní oboznámiť sa s touto smernicou a ďalšími internými predpismi.

Článok IV

Kontrolné mechanizmy – finančná kontrola

- (1) V rámci vnútorného kontrolného systému sa uplatňujú nasledujúce kontrolné činnosti a postupy, ktoré sú integrované do každodenných procesov VVI a tvoria obsah finančnej kontroly.
- (2) Finančná kontrola je vykonávaná zodpovednými zamestnancami a vedúcim zamestnancom podľa charakteru finančnej operácie alebo jej časti s náležitosťami podľa § 7 ods. 3 zákona o finančnej kontrole a audite. Výstupom je vzorový list pre výkon finančnej kontroly, ktorým je: platobný poukaz (v prípade faktúr, pokladničných dokladov), krycí list (objednávky, žiadanky, iné úkony majetkovej povahy, zmluvy a dodatky), likvidačný list a pod..
- (3) Na výkon finančnej kontroly môže byť povolaná i prizvaná osoba. Pri výkone každého druhu finančnej kontroly vyhotoví štatutár jej písomné poverenie. Pre prizvanú osobu platia ustanovenia tejto Smernice bez rozdielu.
- (4) Overenie oprávnenosti, reálnosti, správnosti, kompletnosti a súladu:
 - a) Každé pripravovanej finančnej operácie (príjem, výdavok, prevod) s príslušnými právnymi predpismi, rozpočtom, zmluvami a internými smernicami.
 - b) Zmlúv a objednávok: Kontrola súladu so zákonom o verejnom obstarávaní (ak VVI spadá pod jeho pôsobnosť) a internými pravidlami obstarávania pred ich uzavretím a plnením.
 - c) Faktúr a iných účtovných dokladov: Kontrola formálnych náležitostí a vecnej správnosti, súladu s objednávkou/zmluvou a dodávkou tovaru/služby (napr. kontrola faktúr, cestovných príkazov pred schválením).
 - d) Dodržiavanie podmienok na poskytnutie a použitie verejných financií definovaných Čl. I ods. 4 písm. e) tejto smernice.
 - e) Správnosť a preukázateľnosť vykonávania finančnej operácie alebo jej časti, spoľahlivosť výkazníctva.
 - f) Ochranu majetku v správe alebo vo vlastníctve organizácie.
 - g) Predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam.
 - h) Včasné a spoľahlivé informovanie štatutárneho orgánu o úrovni hospodárenia s verejnými financiami a o vykonávaných finančných operáciách alebo ich častiach,

- i) Overovať plnenie opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených administratívnou finančnou kontrolou alebo finančnou kontrolou na mieste a na odstránenie príčin ich vzniku.
 - j) Overovať ďalšie skutočnosti súvisiace s finančnou operáciou alebo jej časťou a finančným riadením.
- (5) Systém dvojitej kontroly (princíp štyroch očí), autorizácie a schvaľovania:
- a) Pre všetky finančné transakcie a nakladanie s majetkom, čím sa minimalizuje riziko chýb a zneužitia.
 - b) Jasné vymedzenie finančných limitov a oprávnení na schvaľovanie v závislosti od výšky a typu operácie.
- (6) Kontrola dodržiavania rozpočtu a sledovanie čerpania finančných prostriedkov:
- a) Priebežné monitorovanie čerpania pridelených rozpočtových prostriedkov a prostriedkov z projektov a grantov.
 - b) Pravidelné porovnávanie skutočných výdavkov s rozpočtovými položkami.
- (7) Fyzické kontroly majetku, inventarizácia a kontrola stavu záväzkov a pohľadávok:
- a) Pravidelná inventarizácia majetku a záväzkov podľa Smernice o inventarizácii majetku a záväzkov VVI, zabezpečujúca zhodu účtovného stavu so skutočnosťou.
 - b) Fyzické obhliadky majetku, kontrola jeho umiestnenia, stavu a využitia.
- (8) Zabezpečenie správnosti a úplnosti účtovných záznamov a dokladov:
- a) V súlade so Zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve (najmä § 8 ods. 4 o zodpovednosti za správne vedenie účtovníctva, § 10 ods. 1 o formálnej a vecnej správnosti účtovných dokladov a § 31 o archívnej hodnote účtovných záznamov).
 - b) Kontrola správneho a včasného zaúčtovania všetkých účtovných operácií.
 - c) Riadne spracovanie a archivácia účtovných dokladov podľa Smernice o obehu účtovných dokladov a Registratúrneho poriadku.

Článok V

Riadenie rizík

- (1) Súčasťou vnútorného kontrolného systému sú integrované postupy na identifikáciu, analýzu, hodnotenie, monitorovanie a zmierňovanie finančných, prevádzkových, reputačných a iných rizík.
- (2) VVI vykonáva pravidelnú analýzu rizík, pričom identifikuje potenciálne hrozby (napr. zneužitie prostriedkov, nedodržanie legislatívy, operačné zlyhania) a navrhuje opatrenia na ich minimalizáciu.
- (3) Výsledky riadenia rizík sa pravidelne predkladajú vedeniu VVI.

Článok VI

Monitoring, hlásenie a nápravné opatrenia

- (1) **Monitoring a hodnotenie:** Systém vnútorných kontrol podlieha pravidelnému sledovaniu a vyhodnocovaniu jeho účinnosti a efektívnosti. Zistené nedostatky vedú k prispôsobovaniu kontrolných mechanizmov meniacim sa podmienkam.
- (2) **Hlásenie nedostatkov:** Zamestnanci sú povinní bezodkladne oznamovať zistené nedostatky v rámci finančnej kontroly, alebo podozrenia z nehospodárneho, neefektívneho, neúčelného alebo nezákonného nakladania s prostriedkami a majetkom, svojmu priamemu nadriadenému alebo riaditeľovi VVI.
- (3) **Nápravné opatrenia:** Na základe zistených nedostatkov sa prijímajú okamžité nápravné opatrenia na ich odstránenie a preventívne opatrenia na predchádzanie ich opakovaniu. Riaditeľ VVI zodpovedá za efektívne fungovanie tohto systému.

Článok VII

Záverečné ustanovenia

- (1) Správna rada organizácie schválila túto smernicu dňa 19. 3. 2026 po predchádzajúcom vyjadrení Dozornej rady organizácie formou per rollam od 12. 3. do 18. 3. 2026 a predchádzajúcom vyjadrení Vedeckej rady organizácie zo dňa 18. 3. 2026.
- (2) Táto smernica nadobúda účinnosť deň po jeho zverejnení na webovom sídle organizácie.

PhDr. Slavomír Michálek, DrSc.
predseda Správnej rady Historického ústavu SAV, v. v. i.